

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. II. Quibus motivis seu rationibus Theologus Polemicus uti debeat ad
veritatem Fidei Catholicæ persuadendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Et merito pro exemplo & lege vivendi assumi queant; sed ipso reprehendi non possunt doctrinae aut actiones, quae consilium hominum exemplis conformes esse ostendunt. Etiam modus non raro usurpatur à Theologis polemicis contra Hæreticos, maxime quando de cæremoniis, & cultu adoratione Sanctorum disputatur.

IV. Tertio tandem ex mala coherencia principiorum & doctrinarum ab ipsis Hæreticis traditarum; cum enim verum vero repugnare non possit, merito suspecta haberi potest doctrina, quæ alteri cuiquam doctrinae, quam illi veram agnoscunt, contraria esse deprehenditur. Unde hic modus creberrime usurpatur à Theologis polemicis ad Hæreticorum dogmatum falsitatem demonstrandam.

CAPUT II.

QUIBUS MOTIVIS SEU RATIONIBUS
THEOLOGUS POLEMICUS UTI DEBEAT
AD VERITATEM FIDEI CATHOLICÆ
PERSUADENDAM.

Varia, eaque sat multa afferri solent à Theologis polemicis argumenta, quibus probare conantur, solam nostram Catholicam fidem esse veram fidem, in qua homines salvari queant, ex quibus tamen multa subtiliora sunt, quæ ut ab hominibus indoctis & simplicibus sufficienter intelligi possint. Quare ea tantum hic afferentur, quæ cuiusvis homini, ut nostram fidem præ cæteris veram esse credat, convincendo magis idonea esse merito censentur.

§. I.

De primo genere motivorum ex notis
Ecclesiæ petitorum.

I. Primum genus motivorum, quibus Theologia polemica utitur ad fidem Catholicam persuadendam, ex notis Ecclesiæ plerumque desumitur, & sic in formam redigitur. Illa fides est velut vera amplectenda, quam vera Ecclesiæ dicit; atqui talis est Catholica nostra fides, ergo &c.

propositio patet, quia Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. Minor probatur hac ratione. Ad veram Ecclesiam requiritur, ut sit una, sancta, Catholica, & Apostolica; item visibilis, infallibilis, & nota; atqui hæc omnia soli nostre Ecclesie conveniunt; in hac quippe sola reperitur *vera unitas*, cum nemo aliud credat, aut doceat in substantialibus, quam quod Ecclesia credendum proponit: *vera sanctitas*, ut quæ non tantum ad DEVM simpliciter per observationem mandatorum, sed etiam perfectissime per consiliorum Evangelicorum adimpletionem colendum impellit, & ideo sanctissimas semper & miraculis claras Personas gremio suo complectitur: *Vera universalitas*, ut quæ per totum mundum propagata est: *Vera successio*, ob Apostolorum tempore, quo quam merito Apostolica vocari potest: *Vera visibilitas*, quia in ea Pastores visibiliter gubernant, docent, Sacramenta administrant, & ipsi vicissim fideles Pastores suos agnoscunt, Sacramenta recipiunt, præcepta observant &c. *Vera infallibilitas*, quia omnia signa infallibilis assistentiæ Spiritus sancti habet, ut ex primis quatuor notis patet: *Vera notoritas*, quia passim & ubique se per Pastores suos manifestat, & variis miraculis, ac argumentis suam auctoritatem, potestatemque confirmat. Unde merito S. Augustinus de symb. ad Catech. c. 6. dixit: *Ita est Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia pura, Ecclesia Catholica contra omnes hæreses pugnans: pugnam potest, expugnari non potest. Hæreses omnes de illa extirpantur, tanquam sarmenta inutilia, de vite præcisa; ipsa autem manet in radice sua, in vite sua, in caritate sua; porta inferi non prævalent adversus eam.*

II. Atque hoc argumentum sicut Catholicæ fidei veritatem luculenter demonstrat, ita non minus efficaciter & clare ostendit falsam esse quamcunque Hæreticorum, qui hæreticos exorti sunt, sectam; nam quis sibi persuadeat veram sibi doctrinam reperiri, ubi ipsi Authores doctrinarum tantopere sibi contradicunt, & aliis. Nam 1. quidem Authores hæreticorum turpissimis sese mutuò convitiis & criminationibus prolestant, ut passim apud Controversistas videre est. 2. sibi ipsi sæpillimè contradicunt; nam Zwinglius aperte fatetur, se tradendo doctrinam de Eucharistia, tempori potius, quam rei scripsisse; imò l. 2. de bapt. ingenuè confiteretur, se aliquot

aliquot ante annos deceptum fatius credidisse, si tum demum baptizarentur Parvuli, ubi ad justam ætatem pervenissent. Lutherus tam sibi ipsi dissimilis fuit, ut triginta sex adversitates sibi responsiones de sola utraque specie Sacramenti scripserit, ut Balthasar Chanassius de notis relig. l. 3. c. 1. ostendit; innumeras verò alias ejusdem contradictiones Conradus Vetter in libello, quem *Lutherischer Wetter-Haan* intulit, enarret. Idem fecit Calvinus, uti idem Chanassius et ipse verbis ostendit. Jam verò 3. quàm ipsi horum Hæreticorum Authores inter se dissident, quis non vides, & sceler? Anno 1557. Colloquium Wormatiense indictum cum magno risu ideo duntaxat solutum est, quòd Lutherani inter se convenire non potuerint, quinam veri Protestantes Augustanæ professionis dici debeant. Calvinistæ in Protestantibus (qui varias Cæremonias admittunt) & Puritanos, qui omnes ejusmodi Cæremonias rejiciunt, dividuntur, tantòque inter se odio flagrant, ut nulla ratione unquam placari posse videntur. Anabaptistæ in Muncerianos, Apostolicos, Separatistas, Enthusiastas, Liberos, Adamitas seu nudè incedentes, Hussitas &c. divisi sunt. Zwingliani tam perplexi sunt in sua fide, ut vix duo inveniantur ejusdem sententia, idè passim nunc se Calvinistis aut Lutheranis adjungant; ut merito de talibus Hæreticis dici possit, quòd nonnemo talis de Evangelicis Augustanæ Confessionis dixit: Ibi ritum di neque finis, neque modus ullus. Quilibet in hoc libere ut justam causam habere videatur, atque alium opprimat, quisquis aliquid novi proferre potest, unde nomen veniat id liberè facit. Sordet mihi profectò mundus, cathedrae & pulpita, & suggestus mihi sordere incipiunt, in quibus dia ista venenata & contentiones ruinam spectantes deprehenduntur. Ita ille; ex quo patet, verum esse, quòd S. Chrysostomus in orat. 1. contra Arrium pronuntiavit, in hoc solò delictet Hæreticos non dissidere, quòd Catholicam fidem explicabili odio prosequantur, & totis viribus oppugnent.

§. II.

De motivis ex fine veræ Religionis
petitis.

I. Cùm in vera Ecclesia ante omnia verus veri DEI

mus vigere debeat, ideo merito inter præcipuas illius notas vera religio numeratur; quid enim aliud est Ecclesia, nisi Congregatio Fidelium; qui autem alii Fideles censendi sunt, nisi illi, qui & verum DEVM agnoscunt, & eundem legitimo modo colunt, & amant, propter quem finem ab ipso conditi, & in hoc mundo positi sunt. Quare rectè ex hoc motivo tale argumentum conficitur: Illa Ecclesia censeri merito potest vera Religio (sumendo hic Religionem pro ipsa Congregatione hominum DEVM legitime colentium) in qua & verus DEVS agnoscitur, & debito modo colitur; atqui talis est sola nostra Ecclesia, ergo. Major ex numero primo patet. Minor probatur per singulas partes.

II. Nam 1. Sola Ecclesia & Religio Catholica fatetur DEVM ab æterno & à se existere, aliâque attributa DEI, puta Unitatem, Sapientiam, Omnipotentiam, bonitatem &c. agnoscit. Præterea credit eundem unum in Natura, trinum vero in Personis esse. Credit pariter Christum esse verum DEVM & Hominem, æqualem Patri secundum Divinitatem, minoris Patre secundum Humanitatem, unum non confusione substantiæ, sed unitate Personæ, aliâque, quæ de eo deum & Spiritu Sancto in Symbolo S. Athanasii enarrantur; quæque nulla alia secta universim credit, uti facilè singulas præcurrenti patebit.

III. Sed & 2. Modum colendi DEVM aptissimum & venustissimum habet, utpote in quo & locus, & tempus, & instrumenta, & actiones, & cæremoniæ indicant summam de DEO æstimationem, hominè que excitant ad eundem summè colendum & amandum; nam imprimis locum quod attinet, quis Catholicorum templa, sive magnificentia, sive ornata, sive mundities, sive reverentia illis exhiberi solita spectat, singularem quandam de DEO æstimationem & venerationem ingenerare? cum è contrario Hæreticorum templa rudissima sint, & profanis potiùs ædificiis similia. Sed & tempus quoque convenientissimum à Catholica nostra Religione eligi, patet ex varietate pulcherrima Festorum, quorum aliqua sunt Duplicia magis vel minùs solemnia, aliqua semiduplicia, aut omnino Simplicia, ut ex hac diversitate discant Fideles, diversam de DEO, & Sanctis æstimationem concipere, & proportionatum cuique cultum exhibere. Quia & ipsa

& ipsa prohibitio laboris servilis, missæque audiendæ præceptum, aliâque exercitia his diebus peragi solita, aptissima sunt ad cultum DEI promovendum, uti nemo negare potest. Jam verò instrumenta quoque similem aptitudinem habent, patet tum ex præstantia Altarium, vasorum, & vestium in sacrificio Missæ adhiberi solitorum; tum ex eorum munditia & benedictione, quâ prius ad Sacros usus Deo consecrari, postea profanis vasis secerni solent. Actiones verò nostræ Religionis Deo dignissimas esse, facillè quisque sibi persuadebit, quisque vel horarû publicarum, recitationem, vel Sacramentorum administrationem, Sacrarum Reliquiarum venerationem, votorum, decimarum, & Oblationum constantem usum, opor- tum bonorum, & jejunii præcipuè, aliarumque castigatio- num corporis exercitium perpetuum & præcipuè ipsius SS. Missæ Sacrificii quotidianam oblationem accuratè persequerit, quorum nihil ferè apud Hæreticos reperitur. Certe- rum SS. ac præstantissimum Missæ Sacrificium si spectentur, sufficientissimam nostræ Religionis amplectendæ, & contra- riæ cujuscunque rejiciendæ causam præbere possit; cum om- nium DEVS tam in lege naturæ, quam Mosaica nullum aliud cultum magis ab hominibus requisierit, quam illum, qui per Sacrificia exhibetur, meritò credi potest, eum in sola gratia lege hunc cultum non abrogare, sed potiùs, sicut hæc lex in- finitis quodammodo modis legem naturæ & Scriptam ante- cedit, ita Sacrificium quoque infinities perfectius, quàm ali- quod aliud, strum est Missæ Sacrificium, substituere voluisse; atque ab- contrarias omnes sectas, cum omni Sacrificio reali carens, jure de falsitate Religionis suspectas ceteri posse. Ipsius quoque nique cæremonias, quæ in Ecclesia adhibentur, ad eandem DEI cultum aptissimas esse, facillè ex earum honestate, digni- tate, sanctitate, & significatione colligi potest.

§. III.

De Motivis ex propagatione fidei Catho-
licæ peritis.

I. Etiam hoc motivum non modicam, imò majorem vim, quàm omnia alia vim habet ad veritatem fidei Catho- licæ demonstrandam; cum enim DEVS omnes homines sal-

scribi, & ad agnitionem veritatis venire velit, rectè colligitur, cum pro hoc sine obtinendo efficacem aliquem modum, quo fides Catholica promulgari per totum orbem facile posset, providere, suæque Ecclesiæ communicare debuisset, qualis quidem est miraculorum patratio, ex quo proinde sequens argumentum fieri potest.

II. Illa fides meritò ut vera agnoscitur, & approbatur, quæ innumeris, & manifestis miraculis est probata & propagata: atqui sola fides Catholica est talis, ergo. Conclusio est legitima, si primæ duæ propositiones efficaciter probentur, quod quidem non difficulter præstari potest. Nam primæ quidem propositio, quòd miracula sint efficacissimum medium probandi & propagandi Religionem, seu doctrinam à DEO revelatam esse ostendendi, patet 1. ex S. Scriptura & S. Patribus, qui miracula nunc signa, nunc testimonia DEI vocant. Sic Christus Joan. 5. dixit: *Ego habeo testimonium meum Ianne; opera enim, qua dedit Pater, ut perficiam ea, ipsa sunt, qua facio, testimonium perhibent de me.* Item Joan. 14. *Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est: alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit, opera, qua ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Illud S. Augustinus l. de utilit. cred. c. 16. ait: *Sicut in primis humano verba nova vel minus usitata moderatè ac decenter dispersa splendorem acunt; ita in factis mirabilibus concipitur aliquid significantibus quodammodo luculentior est divina eloquentia.* Hinc & S. Macarius, ut refert Cassianus l. 1. c. 3. cum Hæretico disputans agebat: *Non est in veritate Dominum super mortuum, qui primus inventus fuerat, invocemus; ostendamus ex operibus fidem nostram, ut manifestissimè rectè fidei documenta ejus testimonio declaremus.* Patet 2. eadem majoris veritas ex ipsa necessitate miraculorum; quid enim magis à Famulo quodam aut Legato, qui nomine Domini varia, & gravis momenti negotia committuntur à Subditis perficienda proponit, requiritur, quàm litteras sigillo Domini sui confirmatas exhibeat? quidni ego periter ab iis, qui ad fidem veram DEI jussu amplectentur, persuadere homines volunt, ejusmodi sigillum exigant? quod autem aliud, certiusque sigillum ostendi potest, quam

quàm miracula quæ solus DEVS facere tanquam causa principalis potest, in confirmationem fidei patrata? fingamus sanè tempore illo, quo S. Franciscus Xaverius in India Evangelium prædicare incepit, cum illo Lutheranorum prædicantem in Indiam se contulisse, & utrumque publicè coram Indis dixisse, se à DEO missum fuisse, ut verum Evangelium ipsis annunciet; quo, quæso, indicio colligere poterint, unum vel alterum esse verum DEI Legatum, nisi alteruter illorum talia opera in confirmationem fidei patratis quæ solis humanis viribus effici non potuissent? Certè si omnes omnino missiones DEI à condito orbe factæ inspiciantur, omnes ejusmodi signis confirmatæ reperientur; sic Moyses missionem suam Ægyptiis, sic Christus Judæis, sic Apostoli Gentibus; sic Recentiores sancti variis Populis probantibus. Idque adèò necessarium etiam ipse Lutherus censuit, ut in Germ. Wittenb. f. 245. §. 1. dixerit, Populum diligenter instruendum ac monendum esse, ut nullum Evangelii Prædicatorem recipiat, quem non priùs quærant, quis cum miseris ubi sint literæ & sigilla, quibus missionem suam confirmant ubi sint miracula, quæ ostendant, cum legitimè à DEO missum fuisse?

III. Jam verò minor propositio, quòd videlicet Catholica religio & fides ejusmodi miraculis sit confirmata patet ex quadruplicis generis miraculis in ejus confirmationem patratis, videlicet ex futurorum varidicis prædicationibus, ex ejectione malorum spirituum ab Energumencorum corporibus, curatione miraculosa variorum morborum, mortuorum suscitatione, quorum singulorum generum veritas & testatissima exempla affert Bellarminus to. 2. l. 4. c. 6. Coccius to. 2. l. 8. a. 13. & plurimi alii Scriptores. Ceterum cum quidem ejusmodi miraculum patrassè comperiantur, potius illa, quæ patrare conati sunt, pessimè ipsis successerint. Uti idem Bellarminus l. 4. c. 14. de not. Eccl. & Thomas Aquinas de sign. Eccl. l. 5. c. 2. variis exemplis confirmant. adèò ob hoc argumentum meritò Richardus de S. Viti l. 1. de Trin. c. 2. dixerit: *Domine, si error est, à te decepti sumus, nam ista in nobis tantis signis & prodigiis confirmata, & talibus, quæ non nisi per te fieri possunt,*

IV. Neque obstat 1. Quòd nonnunquam etiam à simplici-
 bus patra sciatur; nam vel talia miracula vera non fue-
 runt, uti postea ex falsitate eorum detecta constabat; vel cer-
 te non nisi ad confirmationem veteris alicujus doctrinæ pa-
 trata fuerunt; nunquam autem DEVS hominibus malis ad
 novos articulos miraculis probandos adfuisse legitur; mul-
 to minus autem permisisse, ut Dæmon talia operaretur; alio-
 qui enim utique idem Dæmon in aliis etiam scctis ad sedu-
 cendos homines talia miracula patraret; &, si id fieret, malè
 Christus dixisset, ut, si sibi credere non vellent Judæi, operi-
 bus crederent, cum statim Judæi responderè potuissent, etiam
 Diabolum talia opera patrare posse, atque adeò ex operibus
 ejus doctrinæ veritatem colligi non posse.

V. Neque obstat 2. quòd juxta communem SS. Patrum
 & Doctorum sensum miracula modò exigì non debeant, cum
 fides nostra jam ante per miracula sufficienter sit probata;
 nam &, saltem tunc, quando novis & incognitis Gentibus ea
 fides prædicabatur, ea fuisse necessaria, id quod à nostræ fidei
 promulgatoribus, non autem à sectariis unquam est præsti-
 tum. Deinde verò cum semper etiam novi & novi Fideles
 nascantur, quibus difficile accidere potest, ut, quæ à Majori-
 bus vel Pastoribus audiunt, firmissimè credant, ad providen-
 tiam ac suavem gubernationem DEI spectat, ut semper hanc
 miraculorum gratiam Ecclesiæ suæ relinquat, non quidem, ut
 quisvis Pastor aut Apostolus miracula talia faciat, sed tamen
 semper alicui sancti Viri aut Fœminæ in Ecclesia reperian-
 tur, qui talia miracula vel ipsi patrârint, vel certè ad DEI,
 sanctorumque invocationem, vel reliquiarum & aliarum re-
 ligiosarum religionum usum sint experti.

§. IV.

De motivis ex conservatione veræ fidei
 petitis.

I. Ut hic modus argumentandi èlariùs cognoscatur, sup-
 ponendum est, DEVM ob varias causas, sed tres præcipuè
 permisisse, ut variz in Ecclesia sua hæreses nascerentur. 1.
 In peccatorum à Fidelibus commissorum; sicut ma-
 ledicta

ledicta est terra ob peccatum Adæ, ut spinas & tribulos ger-
 minaret; unde Apostolus 2. Thessal. c. 2. ait: *Caritatem ve-
 ritatis non receperunt, ut salvi fierent, ideo mittet illi DEVS
 operationem erroris, ut credant mendacio.* 2. Ad excitatio-
 nem torporis in S. Scripturæ studio, & veritatis illustratio-
 nem; nam, ut rectè S. Augustinus l. sup. Gen. advertit, *ad
 Adversario mota quæstio discendi existit occasio; multa quippe
 ad fidem Catholicam pertinentia, dum Hæreticorum callida in-
 quietudine exagitantur, ut adversus eos defendi possint, & con-
 siderantur diligentius, & intelliguntur clariùs, & prædicantur
 instantius.* 3. Ut probati manifesti fiant, quemadmodum
 Paulus 1. Cor. 11. indicavit, dum dixit: *Audite scissuram esse
 inter vos, & ex parte credo, nam oportet & hæreses esse, ut
 qui probati sunt, manifesti fiant in vobis.* Cum ergo præve-
 derit DEVS, varias hæreses exorituras, meritò de tali medio
 providere Ecclesiæ suæ debebat, quo adversus tales hæreses
 efficaciter defendi, & falsas doctrinas à veris facilè discernere
 posset, quale quidem aptissimum & efficacissimum vidit fore
 si Vicarium suo loco relinqueret, qui per assistentiam Spiritus
 Sancti promissam omnes controversias circa fidei dogmata
 exorituras sua autoritate & definitione decideret; nam hic
 modus in primis est in omni Republica usitatus, atque adeo
 vel maximè conveniebat, ut etiam in Republica Ecclesiastica
 adhiberetur. Deinde valde necessarius erat, cum neque S.
 Scriptura, nec Spiritus privatus hoc officium Judicis præstare
 commodè possint, utpote de quibus semper ulterius dubitari
 possit, an habeatur legitimus Canon, versio, & interpretatio
 Scripturæ? an ista potius, quàm illa secta Spiritum privatum
 legitimum habeat? Præterea valde efficax est; sic enim
 tim decidi possunt lites, & concordia servari, quemadmodum
 experientia ipsa, quæ Ecclesiam hæcenus adversus tot hæ-
 ses servatam intæmura, demonstrat. Sed & ipsi Christo
 de honorificus est modus iste Ecclesiam suam conservare
 quia sic ostendit, se Regem totius Orbis Christiani, & caput
 Ecclesiæ: ostendit item bene à se ordinatam esse Ecclesiam
 per modum Exercitus, Reipublicæ &c.

II. Ex quibus omnibus patet, ex hoc motivo discitur
 hunc efficacissimum formari posse: Illa Ecclesia & Reipublica
 meritò ut vera agnoscenda & arripienda est, quæ habet

efficacissimum medium ad fidei lux dogmata illibata conser-
vanda; atqui tale medium sola habet Catholica Religio, ergo
illam solum ut veram agnoscere & amplecti decet. Major
propositio per se clara est, si enim Religio aliqua falsis doctri-
nis se misceri permitteret, hoc ipso vera Religio esse desine-
ret. Minor propositio ex probationibus numero priori factis
patet. Illatio est legitima. Firmior verò hic totus discursus
erit, si ex omnibus tribus hæcenus enumeratis motivis colle-
ctis sic formetur: Illa Religio meritò cæteris præferenda est,
quæ & fini Religionis est conformior, & efficaciora media ad
sui propagationem & conservationem à DEO accepit; atqui
talis est sola Catholica Religio, ergo &c.

§. V.

De Motivis ex Personarum, quæ Catholicam fi-
dem vel prædicârunt, vel susceperunt,
qualitate petitis.

I. Etiam hoc motivum, si bene perpendatur, non pa-
rum efficaciter censeri debet ad Catholicæ fidei veritatem per-
suevandam, quod quidem sic formari potest. Illa Religio &
fides meritò cæteris præfertur, quam sanctissimi quique, do-
ctissimi que viri ex motivo solius propriæ & alienæ salutis
procurandæ susceperunt, & prædicârunt, & non modò gra-
vissimis cruciatibus, sed ipsa etiam morte constantissimè obi-
ta defenderunt; atqui talis est sola Catholica Religio,
ergo &c. Major hujus discursus propositio ex eo videtur
clara, quòd, cum negotium hoc summi sit momenti, meritò
fides non omnibus sit adhibenda, sed multa in examen vo-
canda, & diligentissimè discutienda sint, præcipuè quis sit,
quæ fidei dogmata promulget, quibus moribus instructus, quo
in actu ductus, quo animo, quo fine fidem ipse susceperit,
aut promulgârit &c. neque enim credibile est, Christum, qui
ipse efficacissimum persuadendæ Evangelicæ doctrinæ mo-
dum adhibuit, dum cœpit facere & docere, id est, exemplo
docuit, quod verbis prædica vit, non eundem quoque in mis-
sione à se Apostolis & Doctoribus non pariter requisivisse. Mi-
nor autem propositio pariter per se manifesta videtur; quis
enim

enim nescit, quantâ Sapientiâ decorati fuerint SS. Patres, & Ecclesiæ Catholicæ dogmata suis scriptis tam copiosè illustrarunt, & tam potenter defenderunt? quis nescit doctissimos, & in omni genere literaturæ exercitatissimos viros etiamnum in nostra Catholica Religione reperiri? quis nescit, quàm plurimos ex doctissimis Hæreticis & Ethnicis ad nostram Religionem, ob solos veritatis agnitæ stimulos, & probabilitatis suorum minis & contumeliis transiisse? quis nescit, innumeros sanctos miraculis & sanctitate clarissimos in nostra Religione floruisse? sed & innumeros pro Catholica fide vitam per exquisitissima tormenta posuisse?

II. E contrario verò quis nescit, Authores hæresum peccatissimos homines fuisse, Lutherum Apostatam, Zwinglium Perrochum perduellem, Calvinum Canonicum exautoratum, quis nescit, eos, qui deserta Religione Catholica ad Hæreticorum castra transferunt, solo luxuriæ, libertatis, aut aliorum similis motivi impulsu transfugisse? quis nescit, quàm perniciosas & Sanctitati directè contrarias doctrinas illi tradiderint, videlicet DEVM esse peccati Authorem, hominem carere libero arbitrio, observationem legis esse impossibilem, nullam vim merendi inesse bonis operibus, per solam fidem in Christum atrocissima quævis scelera remitti, uxores debere esse communes, nullam copulam nisi cum Filia esse illicitam, fas esse uxores repudiare propter morositatem, sterilitatem &c. omnia opera esse reipsa peccata, usuram esse licitam, ex quibus doctrinis via aperta est ad summam libertinariam & gravissima peccata committenda, ita quidem, ut ipse Lutherus in colloq. mens. inter alia dixerit: sic corrodentur opibus, & opprimendis, expilandisque hominibus inveniunt nostri, ita student avaritiæ, furantur, prædantur sub Evangelii nomine, ut me pudeat. Calvinus verò in l. de prebendalo dixerit: Turba nostra tota est adeò sceelerata ac prodigiosa, ac belluina, ut nemo sana mente præditus de ea cogitare sine horrore possit? quis nescit, quàm infelici morte perique Hæresiarchæ obierint? Simon Magus, primus Hæresiarchæ nostræ Hæresiarcha, dum Romæ certamen cum sanctis Apostolis Petro & Paulo in conspectu Populi Romani, Imperatoris imperante suscepit, in aëra elatus, precibus coram Apostolorum dejectus, ac terræ allisus obiit. Montanus

Priscilla laqueo sibi mortem consciverunt. Arius cum Constantino in publicum Conventum, praesente ipso Imperatore Constantino, hilaris procederet, maximam hominum carerem stiparum, in via naturali necessitate compulsus ad aliam purgandam secessit, ibique divino supplicio correptus intestina effudit. Manes Manichæorum primipilus vivus à Regeslarum exustus est, quod pollicitus esset, se Filio illius sanitatem restitutum, & causa fuerit mortis illius visus. Ebron balnei improvisam ruinam oppressus est. Donatistæ circumcelliones è turribus rupibus & aliis ejusmodi locis seipso precipitarunt, aut aliam simili ratione mortem sibi consciverunt. Nestorius lingua vermibus corrosa obiit. Photius Auctor dissidii inter Latinos & Græcos exorti, à Leone Philoposo spoliatus omni dignitate, & in monasterium Armeniarum relegatus miserimè decessit. Marcus Ephesinus, qui Concilio Florentino semper obstitit, eructans ex ore stercore, dirisque Cruciatibus afflictus, interiit. Lutherus cum miserè lautè cenasset, ac latus somno se dedisset, eam nocte suffocatus, vel à Dæmone, vel, ut familiaris quidam ipseus, qui cum puer illi serviebat, testatus est, à seipso, miserè vitam perdidit. Oecolampadius & Carlostadius præcipui Lutheri optimi Discipuli noctu, dum dormirent, improvise sunt strangulati. Buccro animam agenti horrendus dæmon adstitisse dicitur, qui eundem lecto turbavit. & effusus per cubiculum intestinis, Animam ad tartara avexit. Calvinus quatuor annis novem morbis dirissimis, videlicet cholicâ, dolore articularum, calculo, hæmorrhoidibus, feбри, astmate, hemiplegia, pihuita, sanguinis vomitione miserè excruciatu, de quo à pediculis consumptus infelicissimè obiit. Zwinglius in prælio ducens agmen à Catholicis Helvetis interemptus, & combustus est; quæ omnia Thomas Bozius de sign. Eccl. l. 23. c. 96. variorum Authorum testimoniò confirmat: simulque circa finem capitis plures, quàm quadraginta sanctissimos viros Catholicæ nostræ Religionis enumerat, qui omnes integros Populos ad nostram Religionem traducerant, & omnes morte tam prodigiis, quàm sanctitatis fama illustri obierunt. Quis ergo sibi persuadeat, DEVM magis ejusmodi nequissimis hominibus, quàm doctissimis hisce, sanctissimis, fortissimisque viris ad propagandam Catholici-

cam fidem usum fuisse? quis non exosam & suspectam habet doctrinam, quam tot dissensionum, confusionum, & enormium vitiorum Authores tradunt? maximè cum ipse Lutherus in l. de abroganda missa dicat: Quoties mihi palpitavit tremulum cor, & reprehendens objecit fortissimum illud argumentum: tu solus lapis? tótne errant universi? tanta secula ignoraverunt? quid si tu erres, & tot in errorem trahas aequaliter?

CAPUT III.

QUA RATIONE CONTRA FRIGIDOS
HÆRETICOS PUGNANDUM SIT.

I. Quod olim, teste S. Luca c. 14. hominibus ad cenam magnam à se paratam multos invitanti evenit, ut scilicet licet omnes, quando à servo venire jubebantur, sese excusare cœperint; hoc ipsum etiam non rarò Theologo polemico ad cenam magnam in Catholica Religione præparatam invitanti contingere solet, ut scilicet & ipse audire cogatur: Villam emi, vel uxorem duxi, vel aliud impedimentum habeo: rogo te, habe me excusatum. Quare vel maximè etiam ad eandem pertinet, ut solida argumenta sciat, quibus frivolorum excusationes efficaciter refutare, & si quidem non omnino finem suum obtineat, saltem id efficere queat, ut, ubi inanitatem suarum excusationum ipsis ostenderit, dicere illis quando de iis coram Supremo Judice possit, quod Christus Joan. 15. de Judæis dixit: *Si non venissem, & locutus fuissetis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Quænam autem sint excusationes illas, quas afferre plerumque solent frigidi Hæretici, & quomodo sint refutandæ, hoc capite pro instituto breviter ostendetur.

§. I.

De prima excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Prima excusatio eorum, qui veritatem quidem Catholicæ Religionis cognoverunt, sed eandem tamen ad amplecti tergiversantur, est, quod nostra Religio ab omni